

Vad är en särskilt förordnad vårdnadshavare?

Alla personer som är under 18 år är omyndiga och ska ha en vårdnadshavare och förmyndare. Oftast är föräldrarna både vårdnadshavare och förmyndare.

Ibland måste tingsrätten utse någon annan till vårdnadshavare och förmyndare. Man talar då om särskilt förordnad vårdnadshavare eller särskilt förordnad förmyndare.

En särskilt förordnad vårdnadshavare utses av tingsrätten på begäran av kommunens socialnämnd.

När behövs en särskilt förordnad vårdnadshavare?

En särskilt förordnad vårdnadshavare ska utses om båda föräldrarna avlider eller om föräldrarna är olämpliga som vårdnadshavare och förmyndare. Det kan också behövas en särskilt förordnad vårdnadshavare om föräldrarna, eller om föräldern är ensam vårdnadshavare, på grund av långvarig sjukdom inte kan ta sitt ansvar som vårdnadshavare och förmyndare. *När ett ensamkommande barn får uppehållstillstånd ska de ha en särskild förordnad vårdnadshavare fram till de är myndig.*

Vad innebär det att vara särskilt förordnad vårdnadshavare?

Som särskilt förordnad vårdnadshavare blir du automatiskt, om inte tingsrätten bestämmer något annat, också barnets förmyndare. Ett uppdrag som särskilt förordnad vårdnadshavare har alltså två delar: dels vårdnadshavarskapet, dels förmyndarskapet.

Som vårdnadshavare ansvarar du för barnets personliga förhållanden. Detta betyder att ska du se till att barnet får en så bra omvårdnad och fostran som möjligt. Detta behöver i sin tur inte innebära att barnet bor hos den särskilda förordnade vårdnadshavaren.

Som förmyndare ansvarar du för frågor som handlar om barnets ekonomi.

Vem kan utses

Föräldrabalkens regler är tillämpliga i fråga om vem som kan utses för uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare. Den som utses ska vara lämpad att se till att barnet får omvårdnad, trygghet och en god fostran enligt 6 kap. 10 a § FB, föräldrabalken. Formuleringen knyter an till vad barn har rätt till enligt den grundläggande bestämmelsen i 6 kap. 1 § FB.

Vid valet av vårdnadshavare får hänsyn tas till bland annat barnets ålder och utveckling samt den personliga anknytningen till den tilltänkta vårdnadshavaren. Något företräde för exempelvis släktingar till barnet finns inte angivet.

Det är viktigt att den som föreslås har kunskap om vad det innebär att vara vårdnadshavare samt är lämplig för uppdraget. Det är inte nödvändigt att barnet bor tillsammans med den särskilt förordnade vårdnadshavaren.

Underhållsskyldighet

Den som förordnats särskilt till vårdnadshavare och alltså inte är barnets förälder har ingen underhållsskyldighet mot barnet.

Vårdnadshavaren har emellertid ansvar att bevaka att barnet får tillfredsställande försörjning, vilket innebär att denne måste se till att barnet får de bidrag till sin försörjning som det har rätt till (6 kap 2 § FB). Det kan t ex gälla underhållsbidrag, underhållsstöd, barnbidrag, barnpension och vårdbidrag. Det är att märka att båda föräldrarna fortfarande är underhållsskyldiga även om vårdnaden har överflyttats till andra personer (7 kap 2 § FB).

God man – Särskild förordnad vårdnadshavare, vad är skillnaden ?

En god man till ensamkommande barn/unga utses vanligtvis av överförmyndaren på begäran av Migrationsverket. En god man är både förmyndare och vårdnadshavare.

En särskilt tillförordnad vårdnadshavare ska utses av Tingsrätten på förslag av socialnämnden när ensamkommande barn/unga beviljas uppehållstillstånd i Sverige om föräldrarna är avlidna eller varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden.

Som särskilt tillförordnad vårdnadshavare blir du vårdnadshavare *vilket är en juridisk starkare ställning* än att vara i stället för en vårdnadshavare vilket du är som god man, vidare är det Socialtjänsten som är uppdragsgivare i den delen som rör vårdnadshavare men du blir också ställföreträdande förmyndare, det uppdraget granskas av Överförmyndaren.

Uppdraget som särskilt förordnad vårdnadshavare skiljer sig inte nämnvärt från uppdraget som god man. Frågor som rör asylprocessen är visserligen inte längre en del av uppdraget men andra uppgifter tillkommer vilket innebär att uppdraget blir minst lika omfattande som före beslutet om permanent uppehållstillstånd.

Som särskilt tillförordnad vårdnadshavare har du samma rätt och skyldighet som en god man att bestämma i frågor om barnets personliga angelägenheter som boende, skolgång och ekonomi.

Som särskild förordnad vårdnadshavare ligger fokus mer på vardagliga frågor, att i samråd med barnet planera för framtiden, inför sin myndighetsdag. Förmodligen har barnet redan fått bankkonto, id-kort och ansökt om studiemedel eftersom gode mannen som barnet haft redan ordnat detta i samband med att barnet fick uppehållstillstånd. I den nya rollen ingår naturligtvis fortfarande att företräda barnet inför skola och myndigheter.